

Újpesti Új Vásárcsarnok és Kulturális Rendezvényközpont

Piac a IV. kerület szívében

Újpest központja, **legfontosabb közösségi tere a Szt. István tér**, melynek korszerűsítésével kapcsolatban már egy évtizeddel ezelőtt megkezdődtek az egyeztetések és előkészítő munkák. Az átfogó városfejlesztési és szabályozási tervektől kezdve a konkrét problémákra választ kereső tervpályázatokig, közlekedési és fejleszthetőségi hatástanulmányokig számos szakmai és közösségi érvrendszer kifejtése jelentette a jelenlegi projekt előtörténetét. A tér átépítésének első üteme 2010-re elkészült. Ekkor – részben Európai Unió támogatással – megújult a terület középső része: az ún. Duna-tengely, illetve a Városháza és a templomok környezete.

A mintegy 4 hektár alapterületű – a Hősök teréhez mérhető léptékű – Szt. István tér jelentős részét jelenleg az 1970-es években létesült piacépületek foglalják el. Ezek felújításra vagy átalakításra a részletes vizsgálatok alapján nem alkalmasak, bár erre határozott szándék volt. Noha a piac a XIX. század vége óta itt található, az elmúlt évtizedekben a közteret szinte teljesen elfoglalta a befelé, magukba forduló csarnokokhoz kapcsolódó szabadtéri árufeltöltés, a rendezetlen parkolás és az ideiglenesnek tervezett bazári pavilonok állandósulása. **A Szt. István tér rendezése tehát nem történhetett meg a piac teljes átalakítása és egyidejű folyamatos fenntartása nélkül** – még ha ez utóbbi párhuzamosság szükségszerűen számos nehézséget és kompromisszumot okoz már előre tervezetten is. A régi piac megközelíthetőségét, infrastrukturális ellátását, a parkolókapacitást folyamatosan fenn kell tartani: az állandó logisztikai egyeztetés és ennek eredményeként a lakosság és a piaci dolgozók valós idejű tájékoztatása nemcsak a lebonyolítás fontos eleme, hanem egyben az építészeti és műszaki tartalomra visszaható, determináló erő.

A Szt. István téren mára kialakult aktivitások (a termelői szezonban kibővülő élelmiszerpiac, a rendszeres bolhapiac, az ünnepi vásárok és a kerületi nagyrendezvények, az egyházi események vagy a jelentősebb sporteseményekre épített szurkolói teraszok) számára meg kellett teremteni a korszerű fizikai és infrastrukturális keretet. Az Új Vásárcsarnok és Rendezvénytér ennek a közterületnek lesz a kiterjesztése. Az átalakuló térstruktúrájának közösségszervező erővel kell bírnia, egyúttal gazdasági indukátor szerepet kell játszania a térfalak újjáélesztésében.

Projektorganizáció, ütemezés, komplexitás

2013-tól a kerület vezetése a generáltervező Firka Építész Stúdióval karöltve egy koncepció-, majd programtervre alapozva fokozatosan határozta meg a tér átalakításának részleteit. A Szt. István tér átalakításának első lépését (tervező: Város-Teampannon Kft.) most, a második ütemben az Új Vásárcsarnok megépítése és közvetlen környezetének rendezése követi. A III. ütemben kerül majd sor az Északi Térrész rekonstrukciójára: ekkor le fogják bontani a jelenlegi piacépületeket, amelyek helyén kialakulhat **az Új Vásárcsarnok valódi előtere** – az épület és az Egek királynéja plébániatemplom közötti városi rendezvénytér. A vendéglátó egységekkel, fedett-nyitott piactérrel, színpadhelyekkel és lelátóval, új zöldfelületekkel tagolt gyalogos térszinthez kapcsolódik majd az ún. Promenádnál, mely egyben az Új Vásárcsarnok és a tetején létrehozott rendezvényközpont emelt szintű előtere lesz. Az 5 méter magasan kialakuló zöld sétány és pihenőfelület alatt található majd az aktív funkciók. Az északi térrész rendezése jogerős építési engedéllyel rendelkezik, kivitelezésére várhatóan 2018-2019-ben kerül sor.

A Szt. István tér átalakítása a déli térrészt érintő IV. ütemmel zárul, melynek keretében a jelenlegi kiterjedt parkolófelület helyén – a Károlyi park folytatásaként – aktív városi zöldfelület alakulhat ki, míg az ún. Virágcsarnok helyén süllyesztett parkolóház épülhet. A tervezett nagy zöldfelület alatt már elkészült az a mintegy 300 m² alapterületű műtárgy, mely a tér alatt húzódó 2,8m átmérőjű, a Káposztásmegyeri lakótelepről érkező csatornából **szennyvízhő-hasznosítással megújuló hőenergiát** nyer. A rendszer távhővel látja el az Új Vásárcsarnok mellett a Városházát, a Kormányhivatalt és a majdani Északi Térrészt, sőt jelentős kapacitás áll rendelkezésre későbbi fejlesztések kiszolgálására is.

Az Új Vásárcsarnok és Rendezvénytér a régi csarnoképületek mellett, a Szt. István tér nyugati lezárásaként, térfalaként készült el. Helyén korábban három különálló telken az Egek Királynéja plébánia, óvoda és közösségi ház állt. A plébánia a jelenleg tárgyalt átalakulási folyamat részeként a Szt. István tér 21. alá, az északi térfal mívesen felújított és kortárs módon kiegészített épületegyüttesébe költözött át 2014-ben (tervező: 4plusz Építész Stúdió).

Az Új Vásárcsarnok létesítésének engedélyezése egy addig precedens nélküli folyamatban, az Építésügyi Hatósági Kódex (312/2012. Korm. rendelet) által lehetővé tett **Összevont Telepítési Eljárásban** (ÖTE) történt meg. Az alkalmazás célja az volt, hogy az építésügyi hatósági és a településrendezési kérdések komplex, összevont kezelésével lerövidíthető legyen az ügymenet. Az eljárás első, Telepítés Hatásvizsgálati Szakaszában került sor a településrendezési eszköz (KSZT) módosítására, az előzetes környezeti hatásvizsgálatra, a régészeti érdekeltég eldöntésére és az elvi keretengedélyezési eljárásra. Itt az egymással szerves kölcsönhatásban állónak elgondolt Új Vásárcsarnok és Északi Térrész együttes építészeti és építésügyi alapjai tisztázódtak. Az ÖTE második, Integrált Építési Engedélyezési szakasza ennek folyamánként már kifejezetten az új épületre szerezte meg a létesítési jogot. Az engedélyezések (ÖTE, bontási engedélyek, telekalakítás, útépitési, vízjogi és vezetékhelyi létesítések) 2013-2015 között zajlottak.

A tervezési és engedélyezési folyamatokkal párhuzamosan a kerület sikerrel pályázott a Budapest Főváros Főpolgármesteri Hivatala által kiírt első, 2013-as TÉR_KÖZ pályázatra a Szent István tér komplex rehabilitációjával. Így ezen pályázat építészeti-műszaki menedzselése és követelményrendszere is beépült részben az Új Vásárcsarnok, részben az Északi Térrész projektbe.

Az Új Vásárcsarnok és Rendezvénytér megvalósítására kiírt közbeszerzési pályázat, így az annak műszaki mellékletét képező Tenderterv is, két (összehangolt) részfeladatra bontotta a projektet. Az 1. Részfeladat Vállalkozójának feladata a közművekkel és útépitéssel együtt értendő környezetrendezési és mélyépítési munkák elvégzése, míg a 2. Részfeladat Vállalkozója magáért az épületért volt felelős. Emiatt a tender és kiviteli tervek készítésékor a tartalmi összehangolás újabb bonyolult feladatot jelentett.

A kompakt élelmiszerpiac új épülete

Tervezési alapvetés volt, hogy az Új Vásárcsarnoknak és a térnek programmatikusan, hozzáférhetőségben, vizuálisan egyaránt egységben kell működnie. Ahhoz, hogy a mai fogalmaink szerinti „köztérként” működjön a Szt. István tér – de ne a terjedős, korszerűtlen piac legyen a szervező ereje –, egyfelől rendezni kellett a Vásárcsarnok-programot, másfelől sűrítést, intenzitásnövelést kellett végrehajtani. Az ezredforduló piacának nem szabadtéri, nem nőtt-burjánzó halmaznak, hanem kompakt, strukturált, tervezett és ellenőrzött rendszernek kell lennie: **a vásárcsarnok a káoszból mindig rendet akar teremteni.**¹

A piacot nemcsak a tér felé kell kapcsolni, hanem programját mind horizontálisan, mind vertikálisan bővíteni kell. Az előbbi profiltisztítást (élelmiszerpiacot) és funkcióbővítést (kereskedelmi, szolgáltató, sport, stb. egységek betelepítését), az utóbbi az időbeli differenciálódás (a piac kizárólagos, kötött, bő félnapos nyitvatartási rendjének) megszüntetését, illetve szezonális bővíthetőségét jelenti, akár egy épületen belül is. Az Új Vásárcsarnokot meghatározó két irányvonal tehát a racionalizálás és a működtethetőség (ha úgy tetszik fenntarthatóság) mentén: **a kompresszió és a vegyes használat.** Az új középület („közösségi épület”) nem klasszikus piac, és nem is vásárcsarnok, különösen nem egy magába forduló bevásárlóközpont, hanem egy vegyes funkciójú komplexum, ami meglévő intézmények, rendszerek (piac, kulturális központ, parkoló, köztér) összevonásával és integrációjával, azok eredeti időbeli, térbeli és infrastrukturális kiterjedtségének sűrítésével jött létre.

¹ Lásd Kravalik Zsuzsanna „Planning healthy cities - the role of markets in urban life” c. remek elemzését. In: *REAL CORP 2010. Cities for everyone: Liveable, Healthy, Prosperous. Proceedings of 15th international conference on Urban Planning and Spatial Development in the Information Society*, szerk: Manfred SCHRENK, Vasily V. POPOVICH, Peter ZEILE, CORP, 2010, pp. 555-567.

A több mint száz éve a téren működő piac **helyiértéke** és a Budapest-belvárosi vásárcsarnokok **tipológiája** továbbépítendő szellemi örökséget jelent, miközben a szomszédos régi vásárcsarnok „**ellenépületét**” kellett megépíteni. Miközben meg kellett tartani az újpesti piac sajátosságát, hangulatát, a működését teljesen ki kellett fordítani: a kifelé zárt, sőt a közteret elfoglaló, hőszigetetlen-fűthetetlen-hűthetetlen és takaríthatatlan rendszer inverzét kellett létrehozni.

A terjengős, vízszintes-jellegű régi piac helyett kompakt, többszintes rendszernek kellett létrejönni a tömbbelsőbe szorított, kisebb telekterület okán. A teljes üzemi rész (feltöltés, raktározás, kiszolgálás, stb.) a térszín alá került, míg az árudák és asztalok a térszínen és az első emeleten kaptak helyet. A technológia szervezőelve az egynemű árudák blokkokba való csoportosítása: minden blokk saját feltöltési ponttal rendelkezik a -2. szinten, amihez saját teherfelvonó és az árudaszinteken belső feltöltőfolyosó csatlakozik. Ez tudja azt biztosítani, hogy a belső árumozgatási rendszer szakosított legyen és a szállítási útvonalak ne keresztezzék sem egymást, sem lehetőleg a vásárlói forgalmat. Így érhető el az is, hogy a lehető legtöbb bérelhető terület jöjjön létre a térszínen és ezek kifelé forduljanak.

A többszintes piac rendszere, a kiszolgáló funkció térszín alá történő száműzése teszi lehetővé azt, hogy a Szt. István tér felszabaduljon és az újjáépítés után **a köztér a piaccsarnokon belül folytatódjon**. Ennek az alapvető célnak rendeli alá magát az épület. Ugyanakkor, ahhoz, hogy az idea alakot tudjon ölteni, a környezet infrastruktúráját (autóforgalmat, parkolást, közműveket) teljes mértékben át kellett átalakítani. Az átmenő gépkocsi forgalom megszűnt az új piac előtt, a mélygarázs és az árufeltöltés megközelítését süllyesztett és a lehető legnagyobb mértékben fedett rámpa biztosítja: a rámpa tetején valósulhat meg az új piac főbejárata és a plébániatemplom közötti akadálymentes gyalogos összeköttetés. A rámpa helyéről minden közművet át kellett helyezni, még olyan áron is, hogy a csatornát a régi piac épülete alatt mintegy 100 méteren, metrófúrással (ún. micro tunneling eljárással) kellett átvezetni – miközben a piacnak üzemelnie kellett.

Vegyes használatú komplexum

Az épület három nagy része tagolódik: a térszín alatti két feltöltő-kiszolgáló szintre, a vásárcsarnok két szintjére, illetve a rendezvényközpont két szintjére (2-3. emelet). Az árusítóasztalok teljes mennyisége és az árudák egy része a földszinten kapott helyet, a hússzekció, az étkezdék és a nagyobb élelmiszerüzlet az emeleten.

A három fő rész (parkolás-kiszolgálás, piac, rendezvényközpont) között infrastrukturális és vizuális kapcsolatok egyaránt kialakultak. Az infrastrukturális ellátottság biztosítására az egész házban egységes, átmenő, függőleges közlekedő, gépészeti és szerkezeti magok épültek ki.

A felső két szinten több korszerűtlen jelenlegi intézményt kiváltó rendezvényközpont, külső tetőkert és lobby épült ki: ezeken a területeken egy városi művelődési ház és egy profitorientált rendezvényter együttese fog üzemelni. A multifunkciós színház- és koncertteremben az igényeknek megfelelően számos elrendezési módra nyílik lehetőség. A nagyteremben 1250 álló vagy 500 ülőhely alakítható ki, míg a 3. emeleti, összenyitható szekciótermekben további 240 fő helyezhető el. A rendezvényközpont előcsarnokában létrehozott büfé kiszolgálást biztosít a tetőteraszra is. A Rendezvényközpont teherszállítása és catering-kiszolgálása saját teherfelvonón keresztül történik.

Az épület egyidejűleg négyezer főnél több látogatót tud befogadni. Ezt a kapacitást egyes térrészekben a füstelvezetés szimulációjával összekapcsolt kiürítés-modellezéssel lehetett biztosítani. A komplexum struktúráját így alapjaiban meghatározta a tűzvédelmi követelmények kielégítése.

Építészeti és városépítészeti alapelvek

Az új épület nem hagyományos vásárcsarnok, hanem vegyes funkciójú, **integrált** és **kompakt** intézmény. A vegyes programhasználat helyenként vegyes térhasználatot is eredményez az épülettömbön belül, amit a nagy belmagasságok és a vertikális közlekedőkapcsolatok tovább hangsúlyoznak. A piac egy egységes, vízszintes tetőlemezzel fedett csarnoktér, melyben az árudacsoportok kisebb egységekként jelennek meg. A rendezvényközpont minden irányból, az

utcákról, a lobbyból és a vásárcsarnoki térből is látható mint önálló, lebegő kubus: számos funkciót és különböző belvilágot magába foglal, de egységes külső héja csak a bejáratoknál nyílik fel.

Az épület kifelé, a tér felé fordul, azzal egybenyitott, **transzparens**: többféle értelemben olyan középület, mely programjává tette a nyitottságot. Ez egyaránt tetten érhető a vizualitásban (üveghomlokzatokkal és mindenirányú átjárhatósággal), kontextuális értelemben (a Promenád-Lobby-Tetőterasz térfolyam összefüggő, nyitott köztér jellegében), és a terek flexibilitásában (a változtatható piaci árúdáknak és a multifunkcionális rendezvényközpontban).

A nyitottság ideájának legfontosabb építészeti eleme az „őszinteség”: az épület minden rendszerét meg akarja mutatni – legyen szó a közlekedésről (például kívülről is érzékelhető panorámaliftekről vagy a lobbyról), a tartószerkezetről (a térben megjelenő raszterhálóról, a látszóbetonról, az acélvázakról) vagy a funkciókról (a piaci áru frissességéről és a koncert vagy színház hitelességéről). Az épület rendszereit, működését azért is kell megmutatni, mert ez segítheti a vegyes használatok közötti könnyebb tájékozódást és a felsőbb szintek hozzáférhetőségét.

A város főtere és a piac intézménye hagyományosan találkozási pont, ahol nézni és nézni hagyni (láttatni) alapvető, természetes igény. A nyitottság így befogadókészséget is jelent olyan értelemben, hogy az épület a nagyon színes piac és kultúra neutrális háttere szeretne lenni, a vizualitást szabadon hagyja történni. Ezért egységes – a nagy lépték ellenére – a különböző részek karaktere, ezért visszafogottak a tónusok, ezért kerül hangsúly a fényre és a látásra (átlátszóságokra, tükröződésekre, a természetes fény változására és az árnyékokra, faktúrák kiemelésére).

A **hátterház** így az események keretét adja. Az épület – térfalként – a tér felől a templom és a programok lehatárolása. Ugyanakkor az átláthatóság és az átjárhatóság össze is kapcsolja a külsőt és a belsőt, a határt többértelművé teszi, vagyis távolabbról az épület a tér háttereként, élő díszleteként működik éjjel-nappal, belső működésének közszemlére tételével.

Benn ugyanez az attitűd határozza meg az építészeti karaktert: a piaccsarnokban az áruk és a tömeg sokszínűsége mögé húzódik az egyszerű monokróm betonstruktúra, míg a rendezvényközpont külvilágtól elzárt nagytermében mindig az események maguk kerülnek középpontba a black-box színház észrevehetetlen kontúrjain belül. A lobby inkább kültér, mint beltér, itt a panorámalifte és mozgólépcsők által támogatott vertikális mozgások a térbeli átmeneteket, a látogatók mozgását emelik ki: a Promenád és a tetőterasz köztességében, a leendő tér fölé emelkedésben, a rendezvényközpont egységes dobozának megmutatásában.

A háttérként értelmezett épület egyben a vásárcsarnok archetípus „elanyagtalánítását” és szó szerinti kifordítását is jelenti, vissza próbál térni a szabadtéri, vagyis transzparens piac ideájához, miközben nem tagadhatja meg épített jellegét sem.

Mivel a piac vendégforgalmát két szintre kellett elosztani, a galériát vonzóvá kellett tenni nyilvánvaló hátrányos pozíciója ellensúlyozására. Itt célblokkokat kellett kialakítani, ezért lehet például húsárut csak itt vásárolni. Ezen strukturális megfontolás mellett azonban vizuális hangsúlyt is ki kellett alakítani, egyfajta **piano nobile** jelleget, ami itt vonzó, látható, kiemelt megjelenésű, főszint jellegű emeletet jelent. Ide kapcsolódik (majd) a Promenád teljesértékű köztéri bejáratként, ahonnan a három szint belmagasságú lobby egyaránt előtere a piaci galériának és a második emeleti rendezvényközpontnak, valamint a megemelt bejárati szint segítségével a tömegek tartózkodására alkalmas terek kiürítése is egyszerűbbé válik. A Promenád közvetlen, akadálymentes, formailag is hangsúlyozott kapcsolódást jelent az 1. emelet számára.

A többszintes, függőleges értelemben komplex épület megfelelő működtetése és a lehetőség szerinti teljes akadálymentesség elérése miatt különös hangsúlyt kellett fektetni a függőleges közlekedés egyes elemeire és azok rendszerére, az alsóbb és a felsőbb szintek **megközelíthetőségére**. Stratégiailag fontos pontokon elhelyezett lépcsőházak, felvonók, mozgólépcsők és a lobby lelátólépcsője biztosítják az árufeltöltés technológiai hátterét, illetve a vásárlói és vendég-forgalom mindennapi bonyolítását és menekítését.

Az épület a városi tömbbe **illeszkedő**. Noha az új építési övezet a környezetnél magasabb épület létesítését teszi lehetővé (amit a nagy belmagasságú szintek meg is követelnek), az épülettömbnek jeleznie kell a kialakult környezethez való léptékbeli kapcsolódást: a párkánymagasság az oldalsó

utcákban és a tömbbelsőben is a szomszédokhoz idomul. Az utóbbi években a környéken elszaporodó nyeregtetős társasházak ereszmagasságát követi a piaccsarnok és így rajta a tetőterasz szintje, míg az immár szélesebbre szabályozott, forgalmasabb Károlyi utcához magasabb homlokzat társul. A szomszédos épületekhez (és melléképületekhez) tűzfalak mellett udvarok és homlokzatok is kapcsolódnak, míg az oldalsó utcákra nyíló méretes üvegfelületek sajátos ablakkivágatokat adnak.

Az Új Vásárcsarnok technológiailag és ökonómiailag meghatározott, **high-tech és fenntartható**. Az alapfunkciók, a piac és a rendezvényter miatt a technológia „genetikailag kódoltan” jelen van, egyszersmind a gazdaságos működtetés követelménye. A szennyvízhővel történő hűtés-fűtés, a szabályozott LED-es és az automatikusan árnyékolt természetes megvilágítás, a szürkevíz felhasználása, a különböző egységek működésének és egyidejűségének figyelembevétele, azok automatizált összehangolása mind a tudatos forráskihasználás és az optimalizált teljesítmény záloga.

Összegezve az alapelveket: az épületnek úgy kellett illeszkednie a zárt kisvárosi tömbstruktúrába, hogy közben megnyílik a főter felé, a térszintet szervesen összekapcsolja a felsőbb használati szintekkel, a többféle programot egy fedél (közös nagy tető) alá hozza. A komplexum minden szintje a funkcióból adódóan közterületként kezelendő: a köz számára nyitott.

Tartószerkezet mint építészeti és urbanisztikai eszköz

Az épület egységes rendszerben, jellemzően monolit vasbeton szerkezetből valósult meg. Az egységes rendszer azt jelenti, hogy noha a mélygarázs, a piac és a rendezvényközpont alaprendszerei különböző követelményeket (hasznos terhek, fesztávok, esztétika, stb.) támasztanak, a teljes épületen egy széles, 10,6 méteres fesztávú derékszögű raszter vonul végig. Ez a rács látható és értelmezhető mindenütt: a tektonikus működést hangsúlyos gombafejek mutatják, **a szerkezet előadja magát**. Ezt hangsúlyozza esztétikailag az őszinte látszóbeton felület. A fő szerkezeti raszter szigorúságát a piaccsarnok diagonális mintájú rácsos földeme oldja, dinamizálja: ebbe illeszkednek a gombafejek és a tetőteraszra nyitó felülvilágítók áttörései.

Az átlós rendszer a Liszt Ferenc utcai homlokzaton is folytatódik szerkezeti és felületi értelemben egyaránt. A rácsos földemet oldalt karcsú pillérek támasztják alá, melyeket ferde acél dúcok merevítenek. A hosszú oldalhomlokzat burkolatainak osztása a belső váz ezen logikáját követi: a csarnoki rész oldalán áttörten, a hátsó zártabb, falas rendszernél sík mintaként. Az egységes felületbe integrálódik a burkolat, az árnyékolás, a bejáratok és az épületgépészeti kamrák. Így az épület – vállaltan nagy léptéke ellenére – a környezet kisebb telekosztására is érzékeny.

A környezeti viszonyok figyelembe vétele kevésbé kitüntetett helyeken is megjelenik. A viszonylag magas talajvíz miatt a térszint alatt vízáró vasbeton doboz épült. A cél – a nem túl kedvező talajadottságok ellenére – a lehető leggazdaságosabban létesíthető struktúra megtervezése volt. A munkatér-határolást biztosító részfalazás magasan, a térszint közeléből indult. Ennek urbanisztikai okai voltak: a tömbbelső felé a szomszédos épületek (sufnik!) gyenge műszaki állapota, a Liszt Ferenc utca felé a sűrű közművesítettség, a Templom utca folytatásában a működő Régi Vásárcsarnok közelsége, míg a Károlyi István utcában az egyetlen kivitelezői felvonulási terület szűkössége. A nagyfesztávú pillérrendszer miatt a vastag alaplemezt mélyalapozással, cölöpözéssel kellett kombinálni.

A felmenő monolit vasbeton rendszert az átlagosan 80 cm átmérőjű pillérek és falak kombinációja adja. Az épületbelsőben az átfogó raszterben szabadonálló pillérek, köztük a felmenő magok dobozai, a homlokzatok mentén pedig falak és kisebb keresztmetszetű pillérsorok jelennek meg. Ahol az átláthatóság követelménye nem engedte meg merevítőfal létesítését, ott látványos acél andráskeresztek elégítik ki a statikai követelményt. A földemek a nagy fesztávokon átlagosan 36 cm-es vastagsággal, műanyag gömbökkel kikönnnyített struktúrában készültek. A piaccsarnok mennyezetét leszámítva síkföldemek épültek látszóbeton, illetve álmennyezzettel takart kivitelben. A Promenádnál épületbe csatlakozása és folytatása, valamint efelett a lobby záróföldeme ferde lemezként valósult meg – kintről és bentről egyaránt látható módon. (Jelen ütemben csak a Promenádnál első, rámpa feletti egysége készült el.)

Acélváz három fontos helyen jelenik meg. Egyrészt a főhomlokzaton keresztül és az épületbelsőből is érvényesülő, teljes mértékben üveggel burkolt vendég panorámafelvonók, valamint a hozzájuk

kapcsolódó hidak látszó szerkezeteként. A triplex panorámalift-blokk pontosan a plébániatemplom tornyával szemben magasodik, a főbejárati szélfogóból nő ki és a térrekonstrukció keretében új megvilágításba helyezi majd a régi-új városszerkezeti tengelyt. (A századfordulón még fasor vezetett az Új Vásárcsarnok helyén álló egykori plébánia és a templom főbejárata között.)

A másik, kívülről is meghatározó acélszerkezetű rendszer a függönyfalak háttérváza, melynek elsődleges feladata a minél nagyobb átláthatóság biztosítása volt. A piaccsarnokban és a lobbyban az egyaránt 9 méter feletti magasságot 2cm vastag acéllemezek hidalják át a függönyfalbordák tengelyébe pozicionálva. Alul és felül közös a szerkezeti raszter, de az üvegosztás a két belső tér eltérését és a külső tér felőli láthatóságát támasztja alá: a piaccsarnokban vízszintes, nagyméretű táblák engedik a térszínti nézőpont akadálytalan átlátását, a lobbyban az álló táblák még a nagyon magasan lévő ferde födémet is látni engedik.

Jelentős méretű acélszerkezet épült még a rendezvényközpont nagytermének lefedéseként. A tíz méter belvilágú teret egy nagy magasságú Vierendel-tartó sor és az erre felfekvő acél trapézlemez határolja. A tartók között kapott helyet a színháztechnológiát kiszolgáló, az egész termet lefedő karzat a teljes installációval együtt.

Látványos anyagszerűség

Az épületbelső – és a Promenádnál a külső – megjelenésének meghatározó eleme a monolit beton. A világosszürke **látványbeton** tartószerkezetek rendszerét a homlokzatokon színben hangolt, nagytáblás, szerelt szálcement-burkolat követi. A főbejárat előtti térburkolat szintén színben hangolt, nagytáblás, szálerősítésű, egyedi betonburkolat, melynek megfelelője a belsőben öntött műgyanta vagy nagytáblás beton-greslap.

A fémszerkezetek függönyfali pozícióban alumíniumszínű festést kaptak, tartószerkezeti és így tűzvédő festéssel ellátott helyzetekben az acélt matt szürke bevonattal látták el. Az üvegezett belső ajtók és falak profiljai alumínium szerkezetűek és natúr felületűek. Ugyanígy alumínium anyagú a homlokzatokon alkalmazott terpesztett lemez és ennek támaszrendszere: ezek burkolatként, árnyékolóként és gépészeti szellőzőfelületként is használatosak, így egységes külső megjelenést eredményeznek. Ugyanakkor, nézőponttól és időjárási viszonyoktól függően változik átlátszóságuk és tükröződésük: **az effektív, műszakilag hasznos szerkezet egyúttal affektív is**, vagyis a semleges épületkülső hatását esztétikailag gazdagítja, egyéni tapasztalatokat tesz lehetővé.

A rendezvényközpont doboza szintén így működik. A semleges és egységes **fehér kubus** minden kapcsolódó térrészbe beékelődik – sőt, a lobby felülvilágítóján keresztül a teljes magassága egyben látható –, de az egyszerű vakolat csillámló lakkos bevonata – és a felülvilágító-sor esetében az árnyjáték – állandóan változó hatást ad. Ugyanakkor ez a hatás nem csak és nem elsősorban közelről fontos: a cél a kimagasló, húsz méter magasan lévő felületek (egyszerű eszközzel elért) csillogása által a doboz városi léptékben történő elanyagtalánítása.

A fehér kubuson belül, a rendezvényközpontban csak részben folytatódik az épületet uraló beton-fém esztétika: az előcsarnokban faburkolatok, padlószőnyeg, fehér mobilfalak és akusztikus álmennyezet is „lágyítják” a szikár alaprendszert. Még beljebb, a multifunkcionális nagyteremben minden felület fekete, a black-boksz frontális színháznak, síkpadlós könnyűzenei koncertnek és báloknak is otthont adhat. Itt az anyagot (az anyagszerűséget) az infrastruktúra jelenti: a hátsó falba betolható lelátó, a terem közepének süllyeszthető dobogói, a változtatható színpadnyílás-szélesség, a falburkolatként alkalmazott elhúzható függönyök, a díszlet- és világításemelők, az audiovizuális technológia. A fekete lyuk minden hatást megmutat.

Mivel a Promenádnál a sétány, a lobby és a tetőterasz hármasa a tervezői és az üzemeltetői szándék szerint egyaránt köztér lesz, a **nyitott ház koncepció** legfontosabb eleme, ennek megjelenése egységes. A padló- és ülőfelületeket meleg tónusú, kőhatású, nagyméretű greslap fedi, melynek üres kültéri fugái a beltérben is sötétek – hangsúlyozva a terek folytonosságát. Mindhárom térrészen fa ülőfelületek és intenzív növényfelületek jelennek meg. A növénytelepítést is a hatásosság elve határozta meg: számtalan díszfű, illetve ehhez hasonló faj összeültetése, a csoportok szél által megteremtett ringása rétszerű, búzamező-szerű vagy vízpart-szerű hangulatokat eredményez. Így a látogató városi

(mesterséges) keretek között tud belépni az élelmiszer előállítás, a természet és a kultúra szabad asszociációval megidézett tereibe.

Végül az épületet és környezetét leginkább el-nem-választó és **saját anyagiságát leginkább lebegtető üvegről** kell szólni. A nagyméretű homlokzati függönyfalak – megintcsak a nézőponttól és időjárástól, napszaktól függően – nem egyszerűen átlátást biztosítanak vagy tükröt tartanak, hanem ezáltal a tér részévé teszik a piaccsarnokot és a lobbyt is. Hiába ereszkedik le a párkányból a tér felőli oldalon árnyékoló vászon a délelőtti órákban, az átlátható szövésű, a templom felé nem zavarja a kilátást. A már bezárt, sötét piaccsarnok kazettás mennyezetét este RGB világítás mutatja meg a tér felől is, magán a csarnokon belül pedig átmennek a panorámalift világító kabinjai. Ugyanígy, a lobby ferde látszóbeton födéme alá függesztett világítás indirekt módon a magas mennyezetet világítja: az esti rendezvény résztvevői a leendő tér látványát, míg a téren jelenlévők a lobby és a fehér kubus életét követhetik. Az Új Vásárcsarnok és Rendezvényter nemcsak a belső eseményeknek teremt háttérrel, hanem külső tér életének is.